

Als een groot
en, heeft aange-
der de wet van
lijk iedere Chris-
rechters partij
van zijn hoofd-
overgang: „Van
de uitspraak der
onderwijzers der
hiten worden na
slissing aan den
opnieuw: „Van
te, dat deze be-
gelegenheid zou
thistoeleesters“
buden, waarvoor
zijn verleden“
Onderwijs is een
len en van de
e zijn stem niet
i naar het eind,
moge de leiding
le schoolkwestie
berust, dit zelf
Mr van der
gemaakt, daar
is verstand, dat
al hun gaven
minkrijk stelden,

Pilatus samen-
ook vele vrien-

olksuniversiteits-
hand en luttel-
zeggen vaak. In
e één voorbeeld

heer Oosterlee-
ldus naar voren
is: „De kracht
d absoluut geen
der Bruggen
het geld zijnde
olk altijd heel
leerstellige“.

stuk van de fide-
varen, die onder
Professor Buy-
aald, verdiende
rugghen met de
eze drong steeds
telijk Onderwijs
het initiatief te
Zijn instellingen
genade en kan
ebben dan de

anders dan de
zijn. Hoe lang
oelen van Gods
openbare onder-
eer Christelijke
van 1857 zijn
ogelijk gemaakt
zich een eere-
die het geven
een oplossing

vrije Christelijke
alles voor het
felijk. De wor-
heeft de kracht
d.

ke de oplossing
oet worden en
nste. Tegen zin
eze richting ge-

o weinig moge-
er vrije school
n hoog peil van
ch verder mag
totzin van Oos-
het Evangelie
e en daardoor
ende geestelijke

TRUKWERDA.

ek.

kennen alleen
zo nooit aan-
an niemand zou
u kunnen lee-
l, kan ze alleen
leen maar door
ordet ze dat ge-
dat zij, zonder
oen, in zichzelf
en „ontdekking“
s over verwon-
Ze kunnen zich
jn als de altijd
de „mogelijk is“
hooren zonder
h dat in te den-
rek aan werke-
der die niet tot
r, met de groot-

Het vinden van een melodie, of beter nog, van een gedachte, een thema, is op zichzelf geen waarborg voor echte muzikaliteit. 't Is mogelijk, dat iemand de gave heeft honderd verschillende thema's per dag op te schrijven, ja, dat hij zelfs korallen, symphonieën, fuga's technisch feilloos kan componeren, en dat daarbij geen of bijna geen regel is die we in dezen zin „muziek“ kunnen noemen. Al wat hij te voorschijn brengt is gaaf, glad — en dood. De ware toonkunstenaar komt, misschien bij eenzelfde examen, met thema's die bijna onmerkbaar verschillen van die van zijn mededinger — en bij de eerste noten voelen we als stuwkracht het leven, dat bij de uitwerking zelfs van de meest schoolse opgaven 't geaante van den voorgeschreven vorm bezielt.

Elke groep tonen van een muzikaal thema heeft ten slotte naast allerlei kwaliteiten een zekere niet anders dan als „muzikaal“ te definiëren waarde, die niet door analyse valt af te zonderen, noch te beschouwen is als een geheel, ontstaan door de samenwerking van alle separate, analyseerbare eigenschappen, al doen die hun invloed op het totaleffect zeker gelden. Vaak komt het voor, dat in een compositie geen bepaalde fouten zijn aan te wijzen en dat die toch terecht als minderwaardig gekarakteriseerd wordt door 't „ongrijpbaar“ praedicaat om muzikaal iedere verandering, hoe klein ook, brengt een essentiële wijziging in het effect, ook weer het speciaal „muzikale“ effect. Wat we ook geleerd hebben, hoe ijverig we ook studeeren, hoe volmaakt we de techniek ook beheerschen, niemand is in staat door eruditie een thema dat deze essentiële muzikale waarde mist, zóó te doen hooren dat 't wezenlijk muziek is, zelfs niet de allerberoemdste toonkunstenaar. Wel kan een onbelangrijk gegeven onder zijn handen in muziek „omgevoerd“ worden, maar 't is dan ook werkelijk omgevoerd. De tooverstaf is de muzikale macht van den artist, die door een voor grovere ooren onnaspeurbare wijziging 't doode thema levend schijnt te maken, maar die in werkelijkheid het zijne daarvoor in de plaats heeft geschoven. De overeenkomst kan dan nog zóó groot zijn, dat het onderscheid alleen voor mede-toonkunstenaars te hooren is. Dit vermogen tot onderscheiding kan in hooge mate aangetroffen worden bij passieve muziekgenieten, maar is natuurlijk veel sterker nog ontwikkeld bij de hoogst staande, kritisch bezonken, uitvoerende, zelf-scheppende musici.

Indien we nu anderszins ten volle toestemmen dat muziek g e s t u d e e r d moet worden, dat 't zelfs onmogelijk is, op het terrein der toonkunst iets belangrijks te presteeren zonder jarenlange oefening, dan dienen we er ons wel voor te wachten, aan den boven aangenomen, ideelen en idealen zin vast te houden.

Verleidelijk is 't haast, om hier een onderscheid tusschen v o r m en i n h o u d te gaan maken; de laatste zou dan het essentieel-muzikale bepalen, de eerste het leerbare element vormen. Men vergeet echter niet, dat de specifiek-muzikale gedachte zich aan den musicus spontaan aanbiedt in een bepaalden vorm. Daarom plaatst het maken van dit onderscheid ons voor bijzondere moeilijkheden, waarop we echter hier niet verder ingaan. Hoe wel we een absolute scheiding geenszins kunnen maken, heeft de onderscheiding, voorzover mogelijk, in zoverre eenig houvast, omdat het formeel datgene is wat zich tenminste eenigszins leent om onderwezen en aangeleerd te worden. Evenals in de woord-uiting de welsprekendheid meer geschikt is om didactisch behandeld te worden dan de originaliteit der gedachte. Ook daar vindt de ideale redenaar tegelijk met de inhoudsvolle gedachte een equivalenten, genialen vorm. De practijk, d. w. z. de scheppingsgenialiteit van de beroemdste oratoren ligt ten grondslag aan de regels. Dit zijn niet de feillooze recepten, volgens welke „kunst“ zou geproduceerd worden. Evenmin als de theorie, de muzikale grammatica, als opgelegde wet mag fungeren. Neen, de muzikale vormen, zooals ze in kiem liggen opgesloten in het „motief“, tot in hun krachtigst uitgegroeiden vertegenwoordiger, de fuga, zijn allerminst onduidelijke beperkingen door tyrannieken dwang-van-boven-af; het zijn organisch gegroeide producten, waarin alle muzikale levensenergie van alle tot in onze eeuw levende toonkunstenaars is opgehoopt.

Al wat leerbaar is, 't zij als vaardigheid, 't zij als kennis, dient in laatste instantie om te komen tot de grootst mogelijke en zuiverste waardeering van den rijken schat van alle tot nu toe bekende en nog te scheppen muziek. Hoe zullen we de in den artist inwendig zingende klanken kennen, zonder uiting? Hoe kan hij zich utoen zonder vaardigheid in 't spel? Hoe kunnen wij her-genieten zonder kennis van muziek-schrift? En ten slotte, hoe zouden de nieuwe schoonheden, die de eminentste musici aan onzen rijkdom toevoegen, door den tijd heen gedragen kunnen worden?

Op welke wijze kennis en vaardigheid tot die waardeering kan leiden, zullen we verder trachten na te speuren als we enkele gedachten geven over „het leerbare in de muziek“.

JOH. LUIJKENAAR FRANKEN.

PERSCHOUW.

De betekenis van 18 Maart 1929.

Dr C. Bouma schrijft het onderstaand artikel in het „Geref. Kerkbl. v. Drente en Overijssel“:

De Kerk des Heeren doorleeft in deze weken weer de herdenking van het lijden en sterven van den Zaligmaker.

Naar de oude Christelijke traditie wordt zeven weken achtereenvolgend het lijden overdacht en wordt aan het einde van dezen passietijd de gemeente samengeroepen op den Goeden Vrijdag om te herdenken, dat de Borg stierf aan het kruis voor Zijn volk.

Hierbij is het een opmerkelijk verschijnsel, dat we van deze dagen vol gewicht en betekenis de juiste datums niet meer weten.

Trouwens is dit het geval met ongeveer al de historische datums uit het Nieuwe Testament. Wat uit den treure jaar in jaar uit is gezegd, mag ook hier worden herhaald: de Bijbel is geen jaartallenboek.

Dat kan nooit duidelijk genoeg worden gezegd,

omdat er nog altijd menschen zijn, die het niet schijnen te weten.

Onlangs zag ik in een bekend blad een vraag opgenomen van een der lezers, die eens wilde informeerden, of er niet een boekje bestond, waarin de jaartallen van den Bijbel stonden aangegeven; evenals zulks het geval is bij de Algemeene en bij de Vaderlandsche Geschiedenis. Dan kon men maar even in dat boekje naslaan om te weten, wanneer de Heere geboren is; wanneer Hij stierf; wanneer Paulus is bekeerd en wanneer hij is gedood, enzovoort.

Toen ik dat las, heb ik even geglimlacht. Want, lezer, zulk een boekje bestaat er niet en zal misschien nooit het licht zien. Om de eenvoudige reden, dat we de dingen niet precies weten. De Bijbel is geen jaartallenboek.

In verband met de Ijdensweken, die we doorleven, en die ten einde spoeden, wilde ik ditmaal iets opmerken over den datum van des Heeren sterf-dag. Op welken datum is de Heere gestorven?

Natuurlijk kunnen in een blad als dit niet gedetailleerd allerlei berekeningen worden gegeven. Slechts een paar dingen mogen even worden gezegd.

Wat het jaar betreft, waarin de Heere is gekruisigd, is duidelijk, dat dit afhangt van de vraag, in welk jaar Jezus is geboren. Daarvoor staan ons verschillende gegevens ten dienste. Het Nieuwe Testament geeft wel geen absolute chronologie, maar wel een relatieve. Het zegt niet, in welk jaar van naar de eene of de andere tijdrekening iets heeft plaats gevonden. Maar het deelt ons wel mede, in welk jaar van b.v. keizer Tiberius iets heeft plaats gehad.

Zoo is het zeker, dat de Heere is geboren nog bij het leven van koning Herodes den Groote. Maar welk jaar van de toen heerschende tijdrekening het was, zegt ons het N. T. niet. De toen geldende tijdrekening had als jaar 1 het jaar van de stichting van Rome. In welk jaar daarvan nu de Heere is geboren, lezen we nergens. Zoodat de Christelijke Kerk van den beginne geen eigen jaartelling heeft gehad. En de vraag, in welk jaar de Heere geboren is, heeft blijkbaar eeuwen lang de belangstelling van de Christenen niet gaande gemaakt.

In de zesde eeuw echter heeft een geleerde monnik, Dionysius Exiguus, getracht uit te rekenen het geboortjaar des Heeren. Hij heeft toen gevonden het jaar 751 van de stichting van Rome. En dat jaar gold van toen af als het geboortjaar des Heeren, en de nieuwe Christelijke jaartelling rekende nu dat jaar als het jaar 1.

Nu is het echter de groote vraag, of Dionysius goed gerekend heeft. Want alle menschenwerk is feilbaar, ook al is iemand nog zoo secuur te werk gegaan. Later heeft men den geleerden monnik nage-rekend — en is men tot de ontdekking gekomen, dat hij zich inderdaad vergist heeft.

Want Herodes de Groote leefde nog bij de geboorte des Heeren en althans nog eenigen tijd daarna, blijkens het verhaal van de hulde der Wijzen uit het Oosten. Maar Herodes is reeds gestorven in het jaar 4 voor het begin onzer jaartelling, in het jaar 4 dus voor Christus. Zoodat volgt, dat Jezus geboren is in elk geval niet later dan het jaar 4 voor Christus.

Wanneer we ons nu herinneren, dat de Zaligmaker omstreeks dertig jaar oud was bij het begin van Zijn optreden, en dat naar mag worden aangenomen Hij ruim drie jaren heeft gearbeid, zoodat Hij is gekruisigd omstreeks drie en dertig jaren na Zijn geboorte, dan komt men tot het resultaat, dat Jezus in het jaar 29 onzer jaartelling gestorven is.

Op andere wijze kan men tot hetzelfde resultaat komen door te rekenen van 't vijftiende jaar van Tiberius af, toen Johannes de Dooper optrad met zijn prediking. Ik zal deze berekeningen niet geven, om de aandacht van de lezers niet te zeer te vermoeien met dingen, die verschillende van hen vermoedelijk toch iets te diep en te hoog zouden gaan.

Genoeg zij, dat verschillende Deutsche en Engelse geleerden van oordeel zijn, dat men dat vijftiende jaar moet rekenen van het tijdstip af, waarop Tiberius met Augustus begon te regeeren; en dat tijdstip viel in het jaar 26 of 27 onzer jaartelling. Als onze Heere omstreeks drie jaren heeft gearbeid, komt men ook zóó tot de slotsom, dat de Heere is gekruisigd in het jaar 29 of 30.

Daarna komt de vraag naar den datum, waarop Jezus is gekruisigd. Gelijc de Evangelien ons mededeelen, was het een Vrijdag. Maar het is de moeilijkheid, gewaar te worden, welke datum het was.

In de eerste plaats is het de vraag, of de Heere stierf op 14 of 15 Nisan. Volgens de eerste drie Evangelien at Jezus Donderdagavond met de discipelen het Panschlum. Deze dag was dus 14 Nisan; waaruit weer volgt, dat de Heere op Vrijdag 15 Nisan gekruisigd is, op den dag na den Paaschmaaltijd.

Uit Johannes' Evangelie blijkt echter, dat Vrijdag-avond het Paaschlum nog moest worden gegeten. En dan was die Vrijdag de veertiende Nisan en niet de vijftiende.

Het spreekt vanzelf, dat de Schrifccritiek hierin een tegenstrijdigheid gezien heeft. Maar die bestaat niet. De oplossing zal waarschijnlijk wel hierin liggen, dat het Paaschfeest dat jaar op twee verschillende dagen is gevierd. Zoo heeft de meerderheid van het volk en ook Jezus met zijn discipelen het Paaschlum gegeten op Donderdag, en dien dag gevierd als Paschen, 14 Nisan; terwijl de Sadduceesche partij der Hoogepriesters het Paaschfeest heeft gevierd op Vrijdag en dien dag als 14 Nisan hebben geteld. Zoodat kan worden gezegd, dat de Heere is gekruisigd op Vrijdag 14 Nisan.

Nu kunnen we verder rekenen. Op 14 Nisan was het Paschen en was het dus volle maan. Nu kan gemakkelijk worden berekend, op welke datums van elk jaar onzer jaartelling het volle maan is geweest. En inderdaad is dat wel uitgerekend geworden. Zoo b.v. op Joodsche Paaschkalenders, die uit den aard der zaak moeten aangeven de data, waarop in elk volgend jaar het Paaschfeest gevierd zou worden.

In het jaar 29 nu viel de volle maan op 18 Maart, gelijk reeds lang is bekend geweest. En dan is het

Paaschfeest tijdens deze volle maan gevierd. Niet 4 weken later of eerder, wat niet de maand Nisan niet overeenkwam. Zoodat kan worden geconcludeerd, dat Vrijdag 14 Nisan van het jaar 29 overeenkomt met 18 Maart.

Hier is het einde der berekening.

We trachten na te gaan het jaar en den dag, waarop onze Heere gekruisigd is. En de bovenstaande berekeningen hebben gevoerd tot het resultaat, dat als sterfdag des Heeren kan worden aangenomen 18 Maart 29. Zoodat de volgende week het negentien eeuwen geleden is, dat de Heere Christus gekruisigd is geworden.

Deze datum wordt door verschillende geleerden aanvaard. Ik noem slechts den schrijver van het betreffende artikel in het Engelsche werk: „Christ and the Gospels“, en ten onzent Dr Flooy, den bekenden Leidschen hoogleraar.

Laat nu echter niemand zich in de waarde van het boven geschrevene vergissen. Een dubbele opmerking worde er daarom nog aan toegevoegd.

Vooreerst hebben we volstrekt geen absolute zekerheid, dat dag en jaar vast zouden staan.

Integendeel. Op dit terrein komen we misschien nooit verder dan tot een zekeren graad van waarschijnlijkheid, waarbij nog altijd moet worden gezegd, dat we het met zekerheid niet weten. Er zijn dan ook anderen, die een ander jaar opgeven als sterfjaar. En daarmee zou natuurlijk terstond ook de datum van dat jaar veranderen. 18 Maart behoort als sterfdatum alleen bij het jaar 29. We hebben dus slechts een mogelijkheid, ook al spreekt Dr Flooy zich zeer sterk uit, als hij schrijft, dat „als wel vrijwel vaststaand kan worden aangenomen, dat de kruisiging heeft plaats gehad op 18 Maart 29“.

In den loop dezer dagen vieren we dus een gedenk-dag.

De volgende week op 18 Maart gaan we niet zeggen dat het nu de gedenk-dag van des Heeren dood is. Dan zeggen we niet tot elkaar, dat het nu juist negentien eeuwen geleden is, dat de Borg stierf aan het kruis. Want we hebben te doen met een mogelijkheid, die althans volgens verschillende geleerden een groote waarschijnlijkheid heeft.

En in de tweede plaats is het niet een zaak van zeer groot gewicht. Of we nu ook al met zekerheid wisten, dat de Heere werkelijk op dien dag gestorven is — wat zou het ons geloof toevoegen? Het zou niet de minste blijdschap of vertroosting te meer brengen aan iemand, die op dien Zaligmaker zijn hoop heeft leeren stellen. Het is eigenaardig, dat de Heere ons van al wat in de Evangelien is verhaald, de datums niet heeft geopenbaard.

Wat ik heb bedoeld met mijn artikel, was iets anders. Vooreerst om eens onder de aandacht te brengen van verschillende lezers iets, waarin ze misschien belang zullen stellen: de berekening en de moeilijkheden dier berekening aangaande geboorte en sterfdatum des Heeren.

En verder, de aandacht te vestigen op een datum, die nu nabij is, en die door verschillende geleerden van naam waarschijnlijk wordt geacht als de sterfdatum van den Zaligmaker van zondaren.

Ik geloof wel, dat dit artikel onze lezers interesseeren zal; 18 Maart is juist deze week ons voorbijgegaan.

Liturgiek in rijmen.

„De Heidenwereld“ heeft tegenwoordig ook een persschouw. Een tweevoudige zelfs: één in de Engelsche, één in de Nederlandsche taal. Uit laatstgenoemden citeer ik dit:

Er is nog een ander strijdpunt in Amerika dat gevaar levert dat men niet genoeg dien familieband gevoelt en erkent. We bedoelen den strijd over het gebruik van Formulieren in de kerk — in de Geref. Kerk die van Doop en Avondmaal — zie onze Engelsche Persschouw a.s. maand, en in de Chr. Geref. over het invoeren van den nieuwen Vorm van Eeredienst des Zondagsvoormiddags.

Zelfs in „dicht“ schrijft men hierover, gelijk Ds Van der Mey op rijm op de vingers werd getikt. Hier is een staaltje, waarvan B. Hendriksen te Kalamazoo de auteur is:

„Wij zijn thans liberaal — of hoe ge 't voorts wilt noemen; —

Wij mogen — week op week — in schuld vergeving roemen!

Een Synodale macht passeerde een besluit En — stiet daarin Gods recht finaal ter deure uit!

Wij zijn nu drie-kwart Roomsch in onze Instituten — God geeft niet meer — maar wel de leeraar.

[Absolutie.]

— Sprak God voorheen ons vrij in Christus, van de schuld —

Die taak wordt nu — voortaan door Dominé vervuld“.

Dat is toch wel al te sterk en „unfair“. Zooniet is geenszins de bedoeling noch de uitwerking van het betreffend besluit. Zóó moet men niet strijd voeren onder zonen des huizes!

We zijn het met den Rondschnouwer van „De Heidenwereld“ volkomen eens: zóó moet men niet opponeeren tegen het vastleggen der schuldbelijdenis en der absolutie in de officiële liturgie. Met dezelfde rijmen kan men ook vervolgen hetgeen de belijdenis zegt van de sleutelen des hemels, ja, hetgeen thans reeds de liturgie van elken Zondag onder ons geeft in votum en zegengroet; tenslotte heeft een rijm als het hierboven afgedrukte alleen zin, wanneer het opponeert tegen heel de gereformeerde opvatting van den eeredienst en van het karakter der samenkomst van de gemeente. Bezwaren tegen een bepaalde uitbreiding van liturgische diensten (uitbreiding, zeg ik,